

Алеко Константинов

(1863-1897)

Творчески портрет

1.Биографични данни:

а)родно място-град Свищов;

б)семейна среда-баща му, Иваница хаджи Константинов, е един от свищовските първенци.Той решава, че синът му трябва да учи в чужд град и именно от него Алеко наследява „известен чорбаджийски поглед към хората”.Живеейки в заможно семейство за него се грижи гувернантка, която му дава уроци по пиано и разговаря с него на френски.Но след това идват болестите, неблагоприятията и смъртта на близките;

в)образование-Алеко бива обучаван като частен ученик от известни учители като Емануил Васкидович и Янко Мустаков.Той завършва право в Одеса и започва работа като прокурор в София.Скоро след това обаче той бива уволнен.Адвокатската практика също не му се нрави, поради идеята да взема пари от бедните.

2.Художествен метод на изображение и художествено направление.

По време на своя творчески път Алеко Константинов се води от обществената действителност на 90-те години на 19 век.

3. Влияния, които формират светогледа на автора:

След смъртта на майка си, баща си и трите си сестри Алеко се влюбва още повече в живота. Той се стреми към правдата и върви срещу заплахите. Като писател той е изцяло създаден от обществената действителност на 90-те години на 19в. Той става изразител на най-будната, демократично настроена интелигенция. Това, което го отличава от другите, е критичният поглед не само към околните, но и към себе си. Той е възмутен от заобикалящата го действителност на липсващата хармония в живота на българина, светските обноски на своите сънародници, техните примитивни вкусове в сферата на изкуството, ориенталската им мръсотия. Във всеки фейлетон на Щастливеца се виждат неговите прогресивни и демократични възгледи - хуманизмът му, републиканските идеи, висшите представи за нравственост, дълг и политически убеждения, любовта му към всичко родно. Той е придобил този си светоглед още в бащиния си дом, където сляпо се пазят реликви от похода на освободителите. Именно заради това младият писател решава да изрази възмущението си чрез цикълът от художествено-публицистични фейлетони и памфлети „Бай Ганьо“ и цикълът фейлетони „Разни хора – разни идеали“.

4. Водещи теми, проблеми и идеи в творчеството на автора-темата за подигравката с изборителското право („По изборите в Свищов“) , вечната неудоволетвореност от цигарите поради липсата на средства („Страст“) , непрестанното недоволство на малките и обикновени българи („Разни хора – разни идеали“). Идеята за „Бай Ганьо“ се ражда в приятелския кръг „Весела България“, където писателят слуша различни истории, които използва за основа на книгата.

5. Лингвостилистичен анализ на феноменът „Бай Ганьо“

а) тема-изкривената представа за възпитание и морал у българина;

б) идея-деградиралата „ценностна система“ на българина в свят на култура и обноски;

в) художествена роля на описанията-чрез подробните описания относно външния вид на героя и действията му читателят се потапя в атмосферата на случките. А за герой като Бай Ганьо художествените определения не са достатъчни, за да може рецепиентът да

си представи всичко по толкова реален начин, по който са го виждали героите-разказвачи;

г)художествена роля на разсъжденията-чрез разсъжденията във фейлетоните излизат наяве всички добри и лоши светлини у героя,разкрива се собствената му „ценностна скала” и стремежът му винаги да извади „келепир”;

д)художествена роля на диалога-чрез диалога в случките се разкриват специфичното разбиране на героя за свободата, а демокрацията дава своето отражение и върху неговите възгледи за правосъдието, реда и законността.

е)сюжет-във феноменът „Бай Ганьо” главният герой е типичният за онова време българин-мръсен, мизерен, арогантен.Във всеки един от фейлетоните се описва различна случка на бай Ганьо по време на неговите приключения в чужбина, в които той открито показва качествата си на нетолерантност и липса на възпитание.За него най-важни са парите и да извлече полза от всяка ситуация, но типично за него е, че го прави по нагъл и нечестен път.Смаяни от неприличното му поведение хората го оставят да се радва на малките си победи вместо да спорят с него;

ж)композиция:

Композицията на "Бай Ганьо" представлява поредица от хумористични и поучителни случки, в които главен герой е Бай Ганьо.Те са разказани от негови познати и приятели.

з)внушения-чрез цикълът от художествено-публицистични фейлетони и памфлети „Бай Ганьо” Алеко Константинов внушава у рецепиента идеята за морално деградирания българин и как света възприема народа ни.Той не скромничи по отношение на отблъскващите описания на героя, защото именно чрез тях той показва на читателите, че не трябва да са такива.Вместо да изгражда идеал, той съпоставя отрицателния образ на героя с тези на съдържаните чужденци в общество на възпитание и морал, в което няма място за типичния българин.

и)изводи-посланието на Алеко, отправено към тогавашния български народ е да се ограничи в действията и думите си, да е по-скромен,да се радва дори на малкото, което има и да се опита във всяка ситуация да прикрие първичното и диво Аз в себе си и да извади образа на един порастнал и извисен български народ.

6.Лингвостилистичен анализ на цикълът фейлетони „Разни хора – разни идеали“:

а)тема-непрестанното недоволство на малките и обикновени българи;

б)идея-разобличението на най-ярките типове обществена нравственост в българската действителност през 90те години на XIX век;

в)художествена роля на описанията- Алеко Константинов е добре запознат с живота на обикновения българин и трудностите, пред които е изправен.Ето защо той описва с невероятна лекота и убедителност своите герои.Чрез образите им, търсещи съчувствие, той поставя контрастът между дребнавите житейски цели и грандиозните усилия за постигането им, предизвикващи ироничен смях;

г)художествена роля на разсъжденията-чрез разсъжденията във „Разни хора – разни идеали” се разкриват скритите помисли и качества у героите.Първоначално те предизвикват присмех у читателя, но в края на фейлетоните иронията се измества от възмущение.

д)художествена роля на диалога-чрез диалога героите показват отношението си, предизвикващо неприазън, към заобикалящата ги реалност.Те не скриват възмущението си от липсата на материални богатства и именно чрез думите им се разкриват качествата на безкрупулност, алчност, лъжепатриотизъм.

е)сюжет- “Разни хора, разни идеали” е цикъл от четири фейлетона, в които е показана „нешастната” съдба на четирима геори.Всеки от тях е изправен пред своите проблеми, с които се бори.За тях жестоката реалност е да седиш на малко бюро, на което няма електрически звънец или да се бориш за правда и чест.Целият цикъл е една галерия от

“мъртви души”, от хора, интересуващи се само от материалното – къща, парици, женица...Те изразяват своето силно недоволство срещу правилството и управниците, но за жалост остават само с думите и упреците.

ж)композиция:

-хленчещия помощник на регистратора

-политическият насилник

-далавераджията, мечтаещ за солунската митница

-житейската философия на плеклонената глава и превития гръбнак;

з)внушения-чрез героите във фейлетоните „Разни хора – разни идеали” Алеко Константинов отново внушава образа на бай Ганьо.Аворът описва тяхната философия, за да ни покаже житейската им философия.Те говорят по един и същ начин.Като че ли това са четири маски, зад които се крие една и съща личност – отвратителна с простацината, приспособленчеството и цинизма си.

и)изводи- Алеко Константинов написва „Разни хора – разни идеали” , за да покаже на българина чрез сатирата едни от най-отрицателните черти в манталитета на тогавашния българин. За жалост тези черти присъстват и до днес в характера на българина – стремеж към келепира, далаверата и личната изгода.Той създава тези четири образа, за да събуди у сънародниците си усещането за скромност и стремеж към правдата, но не тази, за която те жадуват, а правдата на духовно-извисената личност.